

Такий стан справ у сфері міжкультурного діалогу визначає зміст і характер рецептивних дій та інтерпретаційних стратегій англійської літератури по відношенню до української.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сміт Е. Нації та націоналізм у глобальну епоху / Е. Сміт. – К. : Ніка-Центр, 2009. – 320 с.
2. Ясперс К. Смысл и назначение истории / К. Ясперс. – М. : Политиздат, 1991. – 527 с.
3. Гусейнов А. А. Диалог культур : возможности и пределы / А.А.Гусейнов // Вопросы культурологии. – 2008. – № 9. – С. 3–11.

Людмила УГЛЯЙ,
м. Ужгород

ЕЛЕМЕНТИ МАГІЧНОГО РЕАЛІЗМУ У ПРОЗІ ТОНІ МОРРИСОН

Тоні Моррісон – сучасна афро-американська письменниця з яскравим індивідуальним стилем текстотворення. Зображуючи утиски мешканців «третього світу» колонізаторами, вона обирає свою позицію у постколоніальному дискурсі. Широке використання міфів, легенд та переказів, запозичених з африканської міфології, дозволяють авторці занурити читача у внутрішній світ афро-американців, які, перебуваючи в умовах колоніальної залежності, не мали змоги відкрито висловлювати свої світоглядні позиції.

Проза Тоні Моррісон позначена осмисленою інтерпретацією афро-американської міфології [2, 158]. В основу її романної творчості лягли африканські міфи та афро-американські легенди. Її письму притаманні елементи магічного реалізму. Ось – його ознаки: а) фантастичні елементи не суперечать логіці їхнього сприйняття героями; існування героїв у двох світах одночасно – реальному та ірреальному; б) часте використання символів та символічних образів; в) детальний опис емоцій людини як соціального індивідууму; г) викривлення сприйняття часу, причинно-наслідкових зв'язків та ідентичності; повторюваність минулого у сьогоденні; р) широке використання фольклору, легенд та міфології; д) поліфонічність наративів; політична та загальнолюдська спрямованість думки автора; е) відкритий фінал твору з перспективою вибору міфічної чи реалістичної кінцівки [8, 331–332]. Це викликає у реципієнта нераціональне сприйняття реальності. Модус магічного реалізму зазвичай має політичну та ідеологічну направленість, вписуючись у рамки постмодерного письма [4, 156]. Згідно твердження Т. Денисової, «в світі, створеному Тоні Моррісон, міфічність і концепція людської історії нероздільні, час і позачасовість знаходяться в постійному діалозі, міф стає центром, ядром будь-якої людської історії, а історія сама продукує міфи» [1, 372].

Польська дослідниця афро-американського жіночого письма Агнешка Лободзек підтверджує присутність елементів магічного реалізму в романі Тоні Моррісон «Улюблена» у часовому та просторовому вимірах, а також у визначенні ідентичності. Образ однойменної героїні є одним з яскравих прикладів такого зображення. Він не виключає ні реалістичного, ні міфічного, ні містичного трактування. Присутність двох протилежних дискурсів в її образі – магічного та реального – відображає напруження між дискурсами колонізованих, яким належить магічна лексика, та колонізаторів – представників реалізму у тексті з його постколоніальним контекстом. Магічний реалізм демонструє собою «проект деколонізації за допомогою уявних альтернативних історій» [6, 112].

Отже, магічний реалізм є поєднанням в одному наративі надприроднього та магічного, а також інтригуючої літературної структури, лінгвістичної невизначеності, багатозначності, характерних мотивів та постколоніального дискурсу [5, 103]. В рамках поняття магічного реалізму історія домінуючих народів переглядалася з точки зору «інших», підриваючи їхню правду (реалізм) нелогічними та ненауковими методами [7, 12]. Цьому слугували зазвичай легенди, міфи та фольклор. Вони, власне, є національним фактором, який допомагає репресованим народностям у пошуці та становленні їхньої політичної та культурної ідентичності [3, 8]. Тоні Моррісон вдало поєднує їх у

своєму письмі, доповнюючи усною культурою афро-американців, маючи на меті передати їхній історичний досвід у всій його повноті [7, 114].

ЛІТЕРАТУРА

1. Денисова Т. Н. Т. Моррисон / Тамара Наумовна Денисова // История зарубежной литературы XX века ; [под ред. Л. Г. Михайловой, Я. Н. Засурского]. – Москва : ТК Велби, 2003. – С. 363–372.
2. Dickson-Carr D. The Columbia Guide to Contemporary Africa American Fiction / Darryl Dickson-Carr. – New York : Columbia University Press, 2005. – 280 p.
3. Dorson R. M. African Folklore / Richard M. Dorson. – Bloomington, Indiana : Indiana UP, 1972. – 587 p.
4. Fustec C. Beyond Magic Realism: the Stuff of Ordinary Lives? Lorene Cary's Rewriting of *Beloved* / Claude Le Fustec // Black Studies Papers. – Germany, Bremen : University of Bremen, 2014. – Is. 1.1. – P. 153 – 166.
5. Łobodziec A. Toni Morrison's Discredited Magic – Magical Realism in *Beloved* Revisited / Agnieszka Łobodziec // Bmo Studies in English. – Bmo : Faculty of Arts, Masaryk University, 2012. – V. 38. – N. 1. – P. 103–121.
6. Rayamajhi S. Teaching Toni Morrison to a Culturally Diverse Class : Experiences from Bangladesh / Sangita Rayamajhi // Living Language. Living Memory : Essays on the Works of Toni Morrison ; [ed. by Kerstin W. Shands, Giulia Grillo Mikrut]. – Sweden : Elanders, 2014. – P. 45–53.
7. Razmi M. Magic(al) Realism as Postcolonial Device in Toni Morrison's *Beloved* / Mehri Razmi, Leyli Jamali // International Journal of Humanities and Social Science ; [ed. Sabrina Mims-Cox]. – Los Angeles : Globeedu Group, 2012 (March). – V. 2. – N. 5. – P. 111–119.
8. Srikanth R. C. Elements of Magic Realism : a Readig of Garcia Marquez's *One Hundred Years of Solitude* and Salman Rushdie's *Midnight's Children* / Ramesh Chandra Srikanth // International Journal of English Language, Literature and Humanities. – Bhopal, India : Wordpress, 2014 (April). – V. II. – Is. I. – P. 328–343.

Тетяна ЧЕРКАШИНА,
м. Харків

ЧАСОВА ОРГАНІЗАЦІЯ МЕМУАРНО-АВТОБІОГРАФІЧНОГО ТВОРУ

Відправною точкою часової організації будь-якого мемуарно-автобіографічного твору є поняття авторського біографічного часу, тобто часу реального існування конкретного автора. Авторський біографічний час є співвідносним із біологічним часом автора – часовим відрізком між його народженням і фізичною смертю. Авторський біографічний час є взаємонакладанням кількох часових вимірів. З одного боку, ідеться про індивідуальний авторський час, тобто той часовий відрізок, який конкретна людина проживає на світі. З іншого, – про сучасний авторові соціально-історичний час, з його набором певних суспільних подій та явищ, обставин, рівнем «соціальної свідомості, моралі, наукових знань, естетичних смаків, духовності» [2, 315] і т. ін., часу, який безпосередньо впливає на життєву долю автора, на еволюцію його свідомості та інтелектуального розвитку. Об'єктивно даний авторський біографічний час складається з двох основних часових вимірів – минулого й теперішнього. Майбутній час відносно реального авторського життя може бути лише гіпотетичним.

Проте в межах конкретного мемуарно-автобіографічного твору йдеться не про реальний авторський біографічний час, а про його художнє, завжди часткове, відтворення. Час, обраний автором мемуарно-автобіографічного твору для творчого зображення, є наперед заданим хронологічними кордонами авторського життя, тобто є об'єктивно даним. Однак на специфіку його літературного опису великою мірою впливає чинник суб'єктивного авторського сприйняття часу. Залежно від авторських інтенцій у мемуарно-автобіографічному творі може відбиватися природний, логічно послідовний час; можуть мати місце ретроспективні й проспективні відступи; часові повтори або часові пропуски; «розшаровування і нашаровування часових шарів, їхнє взаємопроникання, паралелізм; злиття» [2, 316]; у випадку асоціативної мемуарно-автобіографічної оповіді може використовуватися, за словами Н. Колистанської, «розрив хронологічної, логічної послідов-